

OBSAH

Úvodem k 1. vydání	13
Úvodem k 2. vydání	14
Autoři	15
Část 1 – Obecná část	17
1. kapitola – Státověda jako učení o státu	19
1.1 Úvodem	19
1.2 Státověda jako učení, jako nauka	20
1.3 Státověda a jiné humanitní vědy	22
1.4 Státověda a mezinárodní právo	23
1.5 Státověda a praxe státní moci	24
1.6 Metodologie státovědy	25
2. kapitola – Stát	27
2.1 Pojetí fenoménu stát.	27
2.2 Různé pojetí státu v historii a současnosti	29
2.3 Základní znaky státu jako společenského jevu.	32
2.4 Státní moc	34
2.4.1 Pojetí státní moci	34
2.4.2 Legalizace a legitimizace státní moci	36
2.4.3 Jednotnost státní moci	37
2.4.4 Státní moc a společnost	38
3. kapitola – Vznik a vývoj státu	40
3.1 Pojetí vzniku státu	40
3.1.1 Historické, resp. historicko-právní pojetí vzniku státu. Od předstátní společnosti ke státu	40
3.1.2 Ústavněprávní pohled na stát a jeho vznik	42
3.1.3 Mezinárodněprávní pohled na stát a jeho vznik	43
3.2 Antické formy státu	45
3.2.1 Vývoj řeckého státu	45
3.2.2 Vývoj římského státu	47
3.3 Vývoj státu ve středověku a novověku	50
3.3.1 Patrimoniální stát	50
3.3.2 Stavovský stát	52
3.3.3 Absolutistický stát	56

3.3.4	Federativní a konfederativní státní celky.	58
3.4	Období národních států	61
3.5	Integrace států.	65
3.6	Právo na sebeurčení	70
3.7	Revoluce ve vývoji státu.	72
4.	kapitola – Pojmové znaky státu.	74
4.1	Úvod.	74
4.2	Pojmové znaky státu.	75
4.2.1	Absence některého z pojmových znaků	75
4.2.2	Území	76
4.2.3	Obyvatelstvo	78
4.2.4	Veřejná moc a její vynutitelnost	82
5.	kapitola – Stát jako mezinárodněprávní kategorie.	84
5.1	Úvod.	84
5.2	Zásada nevměšování se	85
5.3	Stát jako subjekt mezinárodního práva.	86
5.3.1	Mezinárodněprávní subjektivita.	86
5.3.2	Předpoklady subjektivity státu	86
5.3.3	Vznik subjektivity státu	87
5.3.4	Zánik subjektivity státu	88
5.4	Suverenita	89
6.	kapitola – Suverenita státu.	91
6.1	Historické aspekty pojetí suverenity	91
6.2	Vnější a vnitřní pojetí suverenity	94
6.3	Evropská unie a vývoj koncepce suverenity	96
7.	kapitola – Územní základ státu, státní území, státní hranice	98
7.1	Pojem státního území	98
7.2	Nabývání a pozbývání státního území.	102
7.3	Státní hranice	104
8.	kapitola – Formy státu	110
8.1	Úvodem k pojetí a varianty členění	110
8.2	Unitární stát	111
8.3	Administrativně územní členění	112
8.4	Územní autonomie.	114
8.4.1	Obecné pojetí	114
8.4.2	Stát „regionalizovaný“ a „autonomizovaný“	115

8.5	Federativní stát	116
8.5.1	Charakteristika pojmu	116
8.5.2	Organizace federativního státu	120
8.6	Ústavní postavení subjektů federace	120
8.7	Dělbá působnosti mezi federací a republikami	121
8.8	Kontrola federace ve vztahu k jejím subjektům	122
8.9	Účast subjektů federace na činnosti federálních orgánů	123
8.10	Konfederace	123
8.11	Sdružení států federativního typu	125
9.	kapitola – Forma vládnutí	128
9.1	Úvodem k pojetí	128
9.2	Klasifikace forem vládnutí	129
9.3	Demokratická forma vládnutí	131
9.3.1	Úvodem k pojetí a zdůraznění	131
9.4	Demokratický stát	131
9.5	K pojetí přímé a zastupitelské demokracie	134
9.6	Přímá demokracie	135
9.6.1	Referendum (a plebiscit)	135
9.7	Zákonodárná iniciativa občanů	139
9.8	Petiční prostředky	139
9.9	Podstata zastupitelské demokracie	141
9.10	Demokratický právní stát	143
9.11	Samospráva	144
9.11.1	Vymezení pojmu správa, včetně pojmů veřejná a soukromá správa	144
9.11.2	Kategorizace samosprávy	148
9.11.3	Vztah státu a samosprávy	149
9.12	Politické strany a stát	152
9.12.1	Pojem a vývoj politických stran	152
9.12.2	Definice politických stran	154
9.12.3	Ústavní funkce politických stran	156
9.12.4	Organizační struktura politických stran	158
9.12.5	Ústavněprávní postavení politických stran	160
9.12.6	Systémy politických stran	162
9.13	Volební systémy a státní moc	168
9.14	Stát a skupiny vlivu	175

10. kapitola – Forma vlády – modely výkonné moci	182
10.1 Pojetí formy vlády	182
10.2 Monarchie a republika – historický model zřízení státu (jako „předběžná otázka“)	183
10.3 Monarchické zřízení státu	184
10.3.1 Úvodem k typologii a pojetí	184
10.3.2 Parlamentní (konstituční) monarchie	186
10.4 Republikánské zřízení státu	188
10.5 Modely formy vlády v současnosti	189
10.6 Prezidentská forma vlády	190
10.7 Parlamentní forma vlády	192
10.8 Smíšená forma vlády	194
10.9 „Švýcarská“ forma vlády	195
11. kapitola – Funkce státu	196
11.1 K vymezení pojmu – definice, původ a vývoj funkcí státu	196
11.2 Klasifikace funkcí státu	197
11.3 Normativně regulativní funkce	199
11.4 Výkonná funkce státu – exekutiva ve správě společnosti	200
11.5 Výkonná funkce v oblasti služeb veřejného zájmu	201
11.6 Funkce spravedlnosti	205
11.7 Funkce kontroly ve společnosti	207
12. kapitola – Stát a jednotlivec	209
12.1 Lidskoprávní terminologie	209
12.2 Historický vývoj	212
12.3 Charakter lidských práv a jejich ochrana	214
12.4 Kategorizace lidských práv	220
12.5 Základní povinnosti	222
Část 2 – Zvláštní část	225
Hlava 1: Organizační, funkční a procesní základy státní moci	227
13. kapitola – Organizace státu	227
13.1 Státní mechanismus	227
13.2 Státní orgán jako subjekt státní moci	228
13.2.1 Organizace státní moci jako soustava státních orgánů	228
13.2.2 Pravomoc a působnost státního orgánu	230

13.2.3	Realizace pravomoci a působnosti státního orgánu v praxi – příslušnost	232
13.3	Státní zařízení	234
13.4	Státní služba	235
14.	kapitola – Procesní základ činnosti státu	238
14.1	Úvodem k vymezení pojmu	238
14.2	Vydávání obecně závazných právních norem – postup	238
14.3	Vydávání aktů aplikace práva výkonnou mocí z „úřední povinnosti“	240
14.4	Rozhodování státního orgánu na návrh	241
14.5	Rozhodování jako postup – procesní řízení	242
14.6	Poplatky za řízení, náklady řízení	245
14.7	Forma a obsah rozhodnutí státního orgánu	245
14.8	Organizačně technická činnost státu	248
14.9	Procesní zvláštnosti státní funkce soudnictví	249
14.10	Postup při realizaci kontrolní funkce státu	250
15.	kapitola – Funkce spravedlnosti	251
15.1	Pojem a výkon spravedlnosti	251
15.2	Spory v soukromoprávní oblasti	257
15.3	Vina a trest	259
15.4	Spory ve veřejné moci	262
15.4.1	Přezkum činnosti a rozhodování správních orgánů	262
15.4.2	Volební soudnictví	263
15.4.3	Kompetenční spory	264
15.5	Rozhodování ve zvláštních případech	265
16.	kapitola – Veřejná funkce právní pomoci a obhajoby	266
16.1	Spravedlivý proces a postavení účastníků v řízení	266
16.2	Rovnost účastníků jako veřejný zájem	267
16.3	Veřejnoprávní garance práv účastníků	267
16.4	Veřejnoprávní obsah právní pomoci	268
17.	kapitola – Odpovědnost veřejné moci	273
18.	kapitola – Typy soudnictví	284
18.1	Druhy soudů a kritéria jejich členění	284
18.2	Obecné soudnictví	288
18.3	Správní soudnictví	290
18.4	Ústavní soudnictví	291
18.5	Právo na spravedlivý proces	297

Hlava 2: Stát, člověk a občan – hmotněprávní obsah	303
19. kapitola – Lidská práva	303
19.1 Koncepce základních lidských práv	303
19.1.1 Základní principy ochrany člověka v demokratickém státě	305
19.1.2 Obsah lidských práv	307
19.2 Katalogy lidských práv	309
19.2.1 Mezinárodní dokumenty o lidských právech	309
19.3 Základní lidská práva	313
19.3.1 Přírozenoprávní původ základních lidských práv	313
19.3.2 Práva tvořící fyzickou integritu člověka	316
19.3.3 Práva tvořící psychickou integritu člověka	322
19.3.4 Vlastnictví člověka	325
20. kapitola – Základní principy recentních katalogů lidských práv	327
20.1 Pojem, obsah, klasifikace a význam	327
20.2 Princip přírozenoprávní povahy lidských práv	330
20.3 Princip přímé aplikovatelnosti základních práv	333
20.4 Princip suverenity lidu	335
20.5 Princip svobody	337
20.6 Princip rovnosti	340
20.7 Princip proporcionality	343
20.8 Princip důstojnosti člověka	345
20.9 Princip solidarity	346
20.10 Princip spravedlivého procesu	347
21. kapitola – Politické svobody	350
21.1 Rozsah účasti obyvatel ve společenských věcech	350
21.2 Volební právo	353
21.2.1 Význam voleb pro společnost	353
21.2.2 Volební právo	354
21.3 Masmédia a veřejná moc	360
21.3.1 Masmédia a stát	360
21.3.2 Masmédia a volby	363
21.3.3 Kontrola funkcionářů – mediální a společenská	364
21.3.4 Cenzura a jiné zásahy veřejné moci	365
Část 3 – Komplementární studie	369

1. komplementární studie – Právní stát	371
1.1 Suverenita lidu	373
1.2 Dělbá moci	374
1.3 Většinové rozhodování	375
1.4 Zákaz majorizace	376
1.5 Ochrana základních práv	377
1.6 Legalita	378
1.7 Legitimita	379
1.8 Omezená moc	380
1.9 Pluralita	381
1.10 Volná politická soutěž	38
2. komplementární studie – Pojetí územní samosprávy v ČR, v SRN a na Slovensku (porovnání) . . .	384
2.1 Komunální samospráva	384
2.2 Regionální samospráva	385
2.3 Evropská charta místní samosprávy jako základní ideový dokument územní samosprávy	387
2.4 Spolková republika Německo	388
2.5 Obecní zřízení Bavorska	389
2.6 Slovenská republika	393
3. komplementární studie – Funkce veřejného vzdělávání a jeho důvody	396
3.1 Alfabetizace – zorganizování jazykového komunikačního prostředí	396
3.2 Gesce veřejné moci za vzdělávání – vzdělávání jako veřejná služba	396
3.3 Národně kulturní a historická výchova	397
3.4 Sportovní, dovednostní a profesní výchova	397
3.5 Zajištění reprodukce exkluzivních profesí: lékaři, právníci, technická a přírodovědecká inteligence	398
3.6 Specializovaná výchova a vzdělání v zájmu veřejnosti	398
3.7 Realizace vzdělávací funkce veřejné moci	399
Resume	401
Literatura	402
Rejstřík	415